

Helårsrapport” Introduktionsprogrammets Yrkesintroduktion, Borlänge kommun”, december 2023

Sammanfattning

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden i Borlänge kommun är huvudman/ägare för projektet *Introduktionsprogrammets Yrkesintroduktion–utveckling av ett nytt utbildningskoncept för elever med en hög risk för studieavbrott*.

Vårterminen 2022 lämnade 19 procent av avgångseleverna i åk 9 i Borlänge kommun grundskola utan att ha uppnått behörighet till gymnasieskolans nationella program. Andelen obehöriga elever som slutar grundskolan är högre i Borlänge kommun, än i riket i genomsnitt. De elever som inte får en gymnasieexamen löper större risk för arbetslöshet som vuxna än andra ungdomar. Det finns en rad faktorer som bidrar till att elever i grundskolan inte når behörighet till nationella gymnasieprogram. Exempel på individuella faktorer som bidrar till detta är otillräckliga språkkunskaper, bristande studiemotivation, psykisk ohälsa och kognitiva funktionshinder. De elever som inte uppnår behörighet till de nationella gymnasieprogrammen erbjuds i stället att ansöka till gymnasieskolans Introduktionsprogram (IM). I december 2023 studerade 186 elever i Borlänge inom IM.

IMs främsta syfte är att ge eleverna möjlighet att läsa in betyg i de grundskoleämnena som fordras för att de ska få behörighet, och sedan studera vidare vid något av de nationella gymnasieprogrammen. Syfte med projektet *Introduktionsprogrammets Yrkesintroduktion (IMY)- utveckling och implementering av ett utbildningskoncept för elever med en hög risk för studieavbrott* är att utveckla och implementera ett nytt utbildningskoncept inom ramen för IM, där elever som i dagsläget inte klarar att genomföra programmets teoretiska kurser kan erbjudas en anpassad och mer yrkesinriktad utbildning.

För deltagarna

1. För deltagarna- insatsens förutsättningar

Projektet *”Introduktionsprogrammets Yrkesintroduktion– utveckling av ett nytt utbildningskoncept för elever med en hög risk för studieavbrott”* har som målgrupp elever på gymnasieskolans Introduktionsprogram i Borlänge. Insatsen riktar sig till de elever på Introduktionsprogrammen som har ett intresse för att studera på 1 eller 2 år för att lära sig ett yrke för att sedan kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Erfarenheterna har visat att det finns ett växande antal IM-elever som avbryter sina studier på IM därför att de inte vill, eller i dagsläget inte bedöms ha de förutsättningar som krävs för att bedriva de teoretiska studier som krävs för att få behörighet till nationella program. Skälen till dessa studieavbrott handlar framför allt om att eleven saknar studiemotivation, har psykisk ohälsa och/eller kognitiva funktionshinder.

Studieavbrott i den här gruppen gör att dessa elever löper en betydande risk för framtida arbetslöshet och fortsatt ohälsa, men också en risk för utanförskap i termer missbruk/beroende och kriminalitet. Det är därför viktigt att kommunens Introduktionsprogram ges en utformning som gör att fler elever i den här målgruppen kan fullfölja sina studier, och därmed få bättre förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden.

2. För deltagarna- genomförande och process

Under vårterminen gick vi ut med information till eleverna och vårdnadshavare på IM om att de skulle erbjudas "prova-på" och studiebesök vid samtliga av våra IMY-utbildning. Mentorerna informerade om besöken och tog mot intresseanmälningar. Under vecka 17 genomfördes besöken där totalt 50 elever på IM besökte våra IMY-utbildningar på Hagagymnasiet och Hushagsgymnasiet samt Kråktorps. Eleverna fick träffa blivande pedagoger och möta elever som redan studerar vid utbildningen. Vidare fick de se praktiska exempel och prova på vad utbildningen kan innebära.

Ansökan till [IM:s](#) Yrkesintroduktion öppnade den 8 maj och stängde den 17 maj. Därefter genomförde intervjuer med de sökande av projektledare, SYV på IM samt yrkeslärare på programmen.

Totalt sökte 47 elever till de 5 yrkespaketen. Inför höstterminen 2023 antogs 8 elever till Svetspaket på Hushagen, 8 elever till Gods och Terminal på Hushagen, 1 elev till Café och Butik på Hushagen, 3 elever till Vårdbiträde på Hagagymnasiet och 9 elever till Barnskötare på Introduktionsprogrammen. Besked om antagning lämnades den 7 juni.

Under höstterminen påbörjade totalt 28 elever sina studier på Yrkesintroduktion i årskurs 1. Av dessa går 27 elever kvar i utbildningen. En elev har avslutat sin utbildning på Café och Butik pga flytt vilket innebar att denna inriktning inte finns kvar i dagsläget.

I september togs beslut att det skulle starta en ny IMY-inriktning inom Måleri på Byggprogrammet på Hushagen. Eleverna på denna utbildning skulle läsa integrerat med Vuxenutbildningen. Inriktningen är ett nationellt yrkespaket Måleri på 1000 p på 1 år. Informationsmaterial togs fram och IM gick ut med gruppinformation till sina elever samt vårdnadshavare. Ett studiebesök på Måleriprogrammet anordnades i slutet av september för intresserade elever och därefter genomfördes en prova-på vecka där totalt 9 elever deltog. I oktober 2023 antogs tre elever från IM till IMY Måleri på Kråktorps, Hushagen.

Under höstterminen initierades kontakt mellan IMY-mentorerna och Arbetsförmedlingen. De elever som läser sitt sista år på Yrkesintroduktion och som har rätt till stöd från Arbetsförmedlingen efter avslutad utbildning har getts information kring vilket stöd de kan få. De elever som har rätt till denna hjälp och vill veta mera erbjuds individuella samtal med handläggare från Arbetsförmedlingen.

3. För deltagarna- resultat och effekter

Prova-på veckan på Yrkespaketet resulterade i 50 elevbesök. Vi ser att intresset för Yrkesintroduktion är stort bland våra elever. Inför höstterminen 2023 sökte 47 elever till YRK och 29 har antagits. Av de som inte har antagits har några elever blivit behöriga till nationellt program, några har tackat nej och vissa har sökt flera utbildningar och då antagits till ett av sina val, några har nekats plats.

I juni 2023 avslutade totalt 16 elever sina studier vid Yrkesintroduktionen i Borlänge. Tre av eleverna avslutade en ett-årig utbildning inom Gods-och Terminal vid Hushagsgymnasiet. Samtliga av dessa elever hade sommarjobb inom sitt arbetsområde med möjlighet till förlängning.

Nio elever avslutade sin 2-åriga yrkesintroduktionsutbildning som Barnskötare vid Hagagymnasiet. En av dessa elever studerar vidare på folkhögskola. Tre elever arbetar inom Barnomsorgen och en elev arbetar inom hemtjänsten. Av de övriga fyra så har en elev flyttat till annan kommun och de övriga tre är arbetsökande.

Fyra elever avslutade sin 2-åriga yrkesintroduktionsutbildning som Vårdbiträde vid Hagagymnasiet. Två elever från IMY Vårdbiträde har fortsatt sina studier till undersköterska på Vuxenutbildningen. En av eleverna har flyttat till annan kommun och en av eleverna har fått arbete inom handeln.

De elever som avslutade sina studier nu var de första som "sprang ut" med studentmössa vid avslutningen vid Hagagymnasiet. De lyftes fram som goda förebilder för de elever som studerar vid Introduktionsprogrammen eller kanske ska börja på IM. Genom att de yngre eleverna ser dem springa ut mot framtiden ges motivation och framtidstro. Vi har genom [IM:s](#) Instagramkonto medvetet försökt visa vad Yrkesintroduktion innebär och vad det kan leda till.

Under höstterminen startades en ny inriktning på Yrkesintroduktion på Hushagsgymnasiet. IMY Måleri är en 1-årig utbildning på 1000p där tre elever studerar tillsammans med elever från Vuxenutbildning.

Elever som studerar sitt sista år på en Yrkesintroduktionsutbildning och som har en funktionsnedsättning informeras av SYV och mentor om att möjlighet till ytterligare information från Arbetsförmedlingen kring vilken hjälp som finns att få efter avslutad utbildning. Tanken med denna kontakt är att dessa elever ska få en smidigare övergång från skola till arbetsliv för att lättare komma ut på arbetsmarknaden.

Elever som under hösten 2023 började sitt första år på Introduktionsprogrammets IMA har fått information om våra nuvarande Yrkesintroduktionsutbildningar. Det underlättar för eleverna att utforma sin individuella studieplan och planering framåt då de vet att det finns möjlighet att söka en IMY under det andra året på IM.

För personalen

1. För personalen- insatsens förutsättningar

Projektets primära målgrupp är rektorer/chefer, mentorer, lärare med ansvar för undervisning inom IM och gymnasieskolans yrkesutbildningar. Projektets sekundära målgrupp är de elever i Borlänge kommun som riskerar att avbryta sina studier inom gymnasieskolans Introduktionsprogram till följd av att de inte klarar att genomföra de teoretiska studierna krävs, och deras vårdnadshavare. Med personalen i den här rapporten avses den gruppnivå och de arbetsgrupper som projektledaren för Yrkesintroduktionen samverkar i.

2. För personalen- genomförande och process

Samarbete har skett i styrgrupp bestående av rektor vid Introduktionsprogrammen, projektledare samt rektorsgrupp vid Hushagsgymnasiet bestående av rektor samt två biträdande rektorer. Under året har styrgruppen haft kontinuerliga ledningsmöten kring IMY där riktlinjer tagits fram och beslut har fattats.

Vidare har samarbete initierats med yrkeslärare ute på respektive yrkespaket samt med Studie- och yrkesvägledare på IM. Projektledaren har varit ute i verksamheten och besökt respektive IMY och haft samtal kring nuvarande läsår.

En presentation om IMY har genomförts för all personal på Hushagsgymnasiet under våren 2023. Vidare har ett dialogmöte med all personal på IMY Hushagen genomförts tillsammans med rektor på IM och biträdande rektor på Hushagsgymnasiet.

För att undersöka möjligheten till breddning har samverkansmöten skett med arbetslag på Bygg-programmet och vidare med Bygg-måleri. Under höstterminen 2023 tog skolledningen på Hushagen beslut om att starta IMY Måleri, där elever från IM ska få möjlighet att läsa en 1-årig yrkesutbildning till målare tillsammans med elever på Vuxenutbildningen. Detta gjorde att projektledare och SYV på IM snabbt fick gå ut med information till elever och vårdnadshavare samt anordna ett studiebesök på Kråktorps. Efter studiebesöket anordnades en prova-på vecka för intresserade elever vilket så småningom resulterade i att tre elever från IM påbörjade sin utbildning till målare i oktober 2023.

Under höstterminen har projektledaren kontinuerligt deltagit i verksamheten med lärare och mentorer på Hushagen för att få till ett gott samarbete. Projektledaren har sett på undervisningens innehåll och utformning för att kunna ha en dialog kring utmaningar och vara behjälplig. Det har handlat om allt från praktiska frågor, till Unikum, APL och anpassningar i undervisningen. Många av frågorna har lyfts i styrgruppen för att ligga till grund för de riktlinjer kring IMY som nu är framtagna. I vissa fall har projektledaren arbetat tillsammans med lärarna för att t.ex titta på och lägga upp planeringar i Unikum.

En utmaning som finns inom några av IMY-utbildningar är att hitta APL-platser till eleverna. På IMY Vårdbiträde samt IMY Barnskötare hjälper kommunen till centralt med att hitta

platserna och lärarna där upplever att det fungerar väldigt bra. På Hushagen är det lärarna som ska hitta APL-platser till sina elever och det har upplevts särskilt svårt på IMY Svets. Projektledaren har varit i kontakt med bl.a Antonis Kassitas utvecklare på kommunen för att diskutera kring detta och arbete pågår centralt för att utveckla och systematisera APL. Vidare har branschbesök bokats in på IMY Svets för att eleverna ska få ökad kännedom om arbetsmarknaden och möjlighet att knyta kontakter.

I oktober 2023 deltog projektledaren samt rektor på IM i Skolverkets digitala konferens "Fokus på Yrkesutbildning". Konferensen lyfte flera goda exempel på hur andra kommuner i landet organiserat sin Yrkesintroduktion.

Samarbetet kring överlämningar mellan IM och Yrkesintroduktion har organiserats och genomförts och där ha elevhälsan, mentorer och undervisande lärare på aktuella enheter varit delaktiga.

Under höstterminen har informationsträff med Annelie Edvardsson på Arbetsförmedlingen anordnats för mentorerna på IMY på Hushagen och Haga. Informationen har varit en viktig del i att få till en bättre övergång mellan skola och arbetsliv för de elever som läser sitt sista år på Yrkesintroduktion och har rätt till särskilt stöd från Arbetsförmedlingen.

Under slutet av läsåret har förslag på riktlinjer och årshjul för Yrkesintroduktion lyfts i styrgruppen och arbetats igenom.

3. För personalen- resultat och effekter

Projektledaren och styrgruppens arbete har resulterat i att ett årshjul för IMY är framtaget samt ett förslag på riktlinjer kring arbetet med Yrkesintroduktion i Borlänge kommun. Riktlinjerna är tänkt att användas som ett levande dokument som uppdateras en gång per år och ska användas för att få till en kontinuitet och en samsyn i arbetet med Yrkesintroduktion från skolledning och ut i verksamheten.

Informationsmaterial för respektive Yrkesintroduktion samt antagningsblankett är framtagen för Yrkesintroduktion i Borlänge kommun.

IMY har blivit känt bland personalen ute på skolorna. Det finns ett driv bland personalen att få till en bra utbildning vilket bådär gott inför fortsatt samarbete. Vi ser ett stort behov av samarbete för att överlämna och brygga över mellan utbildningarna på ett smidigt sätt. Under året har samarbeten mellan IM och personal vid respektive Yrkesintroduktion skett kontinuerligt och vi har sett behov av att våra processer finns med i årshjulet för att underlätta vårt systematiska kvalitetsarbete med Yrkesintroduktion.

IMY-lärares och SYV:s deltagande i intervjuer vid antagningen till IMY har ökat dialogen och samarbetet mellan IM och övriga skolor. Under hösten har IM och dess elevhälsa organiserat överlämningar till aktuella Yrkesintroduktionsutbildningar. Vidare har samarbetet handlat om dialog kring undervisningen och anpassningar samt kring breddning av yrkespaketen.

Mentorer på IMY har getts information om vilken hjälp som kan erbjudas elever med funktionsnedsättning i övergången mellan Skola och Arbetsliv vilket på sikt kan leda till att

fler elever erbjuds stöd och har fått en kontakt på Arbetsförmedlingen då de avslutar sin utbildning.

1. För organisationen- insatsens förutsättningar

Yrkesintroduktionsutbildningar som är en inriktning av Introduktionsprogrammen är lokaliserade på Hagagymnasiet, Introduktionsprogrammen samt Hushagsgymnasiet.

Under läsåret 2022/2023 fanns fem olika IMY- inriktningar på Introduktionsprogrammen i Borlänge. Den 2-åriga lokala yrkespaketet till Barnskötare anordnades av IM och har plats för 15 elever totalt i årskurs 1 och 2. Vidare erbjöds det nationella yrkespaketet IMY Vårdbiträde på 2 år med samarbete med Vård och Omsorgsprogrammet på Hagagymnasiet. Antal elever som studerar på IMY Vårdbiträde varierar utifrån elevantalet på VO.

På Hushagsgymnasiet fanns tre lokala IMY utbildningar; Café och Butik-paketet på 2 år inom Restaurang- och Livsmedelsprogrammet och Svetspaketet på 2 år inom Industriprogrammet samt Gods- och Terminal-paketet på 1 år inom Fordon-och Transportprogrammet.

2. För organisationen- genomförande och process

Utveckling av utbildningskoncept och breddning:

Utifrån utvärdering av läsåret 22/23 genomfördes vissa förändringar i utbildningarna inom Yrkesintroduktion inför läsåret 23/24. Fem yrkesinriktningar är i drift och möjligheten till breddning fortsätter. Under hösten 2023 startade IMY Måleri som ett nationellt yrkespaket för tre elever. Lärdomarna från detta läsår får ligga till grund för beslut kring hur satsningarna framåt ska ses ut inom Yrkesintroduktion.

Vid antagningen till läsåret 2023/2024 skrevs 29 nya elever in på de fem olika inriktningarna på yrkesintroduktion. Eleverna fördelade till som följande:

Inriktning Yrkesintroduktion	Vårdbiträde	Barnskötare	Svets	Gods och Terminal	Café och Butik	Måleri
Åk 1, ht 23	3	9	8	7	1	3
Åk 2, ht 23	2	6	6	-	0	-
Totalt	5	15	14	7	0	3

I december 2023 studerade totalt 44 elever på Yrkesintroduktion i Borlänge kommun. Jämfört med läsåret 22/23 då antalet IMY-elever var 33 st har andelen IMY-elever ökat med 25 %.

Beslut fattades av skolledningen på Hushagen att IMY Café och Butik och IMY Svetspaketet skulle bli 1-åriga utbildningar med möjlighet till att bygga på med 1 år. Innehållet på paketen justerades efter utvärdering av läsåret. Eleverna på IMY Gods- och Terminal antogs som en egen grupp istället för att som tidigare studera integrerat med Vuxenutbildningen.

IMY Café och Butik har lagts ner pga bristande elevunderlag under hösten 2023.

Utveckling av undervisningen och dess organisering

Förslag på riktlinjer för Yrkesintroduktion i Borlänge kommun är framtagen. I dokumentet finns sammanställt allmänt om Yrkesintroduktion vad det gäller syfte, utbildningens innehåll, nationella eller lokala yrkespaket samt elevernas individuella studieplan. Där finns även information om vilken dokumentation som eleverna ska få med sig efter en avslutad utbildning. Vidare finns information om Borlänge kommuns nuvarande yrkespaket och krav på behörighet. Dokumentet innehåller en plan för informationen om Yrkesintroduktion och ansökan och antagning. Där finns även information om ekonomi och elevens skoltillhörighet samt uppföljning av elevens utbildning och övergången mellan skola och arbetsliv.

En tidsplan har tagits fram för arbetet med Yrkesintroduktion under läsåret. Där framgår vad som ska göras under året och vem eller vilka som är ansvariga. Tidsplanen är tänkt som ett stöd för alla som är involverade i arbetet med yrkesintroduktion.

Vidare har projektledaren arbetat tillsammans med mentorer och lärare på yrkesintroduktion för att se hur rutiner kring studieplaner, Unikum och anpassningar i undervisningen kan göras. Efter utvärdering från tidigare läsår gällande Svetspaketet har eleverna fått mera lärarledd tid i sina scheman för att arbeta med teoriuppgifter. Arbetet med anpassningar i undervisningen är igång och behöver fortsätta att utvecklas.

Antagningsförfarande och information

Material kring de olika utbildningarna på yrkesintroduktion samt presentationsmaterial har tagits fram. Information om hösten IMY utbildningar har gått ut till elever och vårdnadshavare via mentorer på IM, Unikum, Informationsblad, Öppet Hus på gymnasiet samt Instagram.

Intresserade elever har anmält sig till studiebesök och prova-på dagar som har genomförts ute på respektive Yrkesintroduktion. Antagningskriterier har diskuterats i styrgruppen och med personalen. Beslut har fattats att elever som antas till IMY i första hand ska ha gått ett år på Introduktionsprogrammen innan de söker till IMY. Eleverna bör vara 18 år då deras utbildning avslutas då de har större möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden.

Projektet har redovisats för personalen på Introduktionsprogrammen samt för personalen på Hushagsgymnasiet under våren 2023. Projektledaren har presenterat arbetet för styrelsen på Finsam i juni 2023 och delrapport har skickats in.

3. För organisationen- resultat och effekter

Projektets delområden har varit:

1. Utveckling av utbildningskoncept, inkl. breddning av utbud
2. Utveckling av undervisningen och dess organisering
3. Antagningsförfarande och information

Förutsättningar för det fortsatta arbetet med yrkesintroduktion har skapats genom:

- Dokument med gemensamma riktlinjer är framtaget.

- Tidsplan med ett årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet för arbetet med Yrkesintroduktion finns på plats.
- Dokument för information och ansökningsblanketter är framtaget.

Riktlinjerna är tänkt att vara en viktig del av det systematiska kvalitetsarbetet i arbetet med Yrkesintroduktion och säkerställa att det finns en samsyn kring innehåll och rutiner.

I tidsplanen och årshjulet för Yrkesintroduktion anges tydligt uppgifts och ansvarsfördelning under läsåret då det kommer till ledningsmöten, uppgifter för SYV samt undervisande lärare och samverkan med andra aktörer.

Sammanfattningsvis har arbetet med detta projekt gjort att förutsättningarna för det fortsatta arbetet med Yrkesintroduktion är på plats. Antalet elever som studerar vid yrkesintroduktion har ökat läsåret 23/24.

Förslag till åtgärder och rekommendationer:

Hur ska vi utveckla arbetet med Yrkesintroduktion vidare? En viktig reflektion är att yrkespakten som vi utformar behöver vara hållbara. Med hållbarhet menas paket som håller hög utbildningskvalitet och som kan möta arbetsmarknadens behov och göra eleverna anställningsbara på sikt. Arbetet med lokala programråd är centrala och viktiga för att välja de utbildningsinsatser där kompetensförsörjningsbehovet finns.

När beslut tas om en ny Yrkesintroduktion eller ett nytt yrkespaket ska starta är det viktigt att det finns tid och att lärarna som ska arbeta med detta involveras i ett tidigt skede. Deras profession och bedömningar om upplägg behöver tas till vara. Det skulle öka möjligheten att skapa hållbara yrkespaket. För att lyckas med detta är det viktigt att lärarna får tid att planera och tänka till kring upplägget på Yrkespaketen. Kommunikationen ner till lärarna måste bli tydligare och de behöver göras mera delaktiga.

I dagsläget riktar våra IMY-utbildningar in sig på att göra eleven anställningsbar, men möjligheten finns även att erbjuda IMY för de elever som siktar på att bli behöriga till nationella program. Det vore gynnsamt att hitta former för samarbete mellan IM och de involverade skolorna Hushagen och Haga så att eleverna kan erbjudas att läsa klart sina grundskoleämnen främst i svenska och matematik för att nå behörighet till det aktuella gymnasieprogrammet där de läser sin yrkesintroduktion. Vi ser att grundskolebetyg i svenska och matematik är det som oftast krävs vid vidare studier på Vuxenutbildningen.

Vi behöver vidare fundera över i vilken mån vi skapar yrkespaket för grupper av elever och vilka fall vi kan och bör skapa yrkespaket på individnivå? I dagsläget har vi yrkespaket för grupper av elever inom Svetspaketet, Gods och Terminal samt Barnskötare där IMY läser som en egen grupp. Inom IMY Måleri läser eleverna tillsammans med Vux-elever och på IMY Vårdbiträde läser eleverna integrerat med eleverna på nationella programmet VO. Kan olika yrkesintroduktionsutbildningar ha olika syften? Kan det för en grupp elever vara att etablera sig på arbetsmarknaden, men för en individ t.ex. att bli behörig till ett nationellt program?

Slutligen behöver yrkesintroduktionsutbildningarna ha en tydlig plan för vilka vägar en elev kan ta efter utbildningen och de behöver synkas för att göra det möjligt för eleverna att bygga på sin utbildning på Vuxenutbildningen.